

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih nedenleri ile sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişki*

The relationship between parents' criteria when choosing a preschool and their socioeconomic level

Emel Durmaz¹, Kader Karadeniz Akdoğan², Ergül Demir³

Makale Geçmişi

Geliş : 01 Nisan 2019
Düzeltilme : 07 Mayıs 2019
Kabul : 18 Haziran 2019
Çevrimiçi : 04 Temmuz 2019

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Article History

Received : 01 April 2019
Revised : 07 May 2019
Accepted : 18 June 2018
Online : 04 July 2019

Article Type

Research Article

Öz: Bu çalışmada ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütler ile sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yaklaşımı doğrultusunda temel araştırma türünde ve ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışma, 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Ankara ilinin sosyoekonomik düzey açısından farklı bölgelerinde yer alan anaokullarına devam eden 207 çocuğun ebeveynleri ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Ankette, ebeveynlerin sosyoekonomik düzeylerini ve okul öncesi eğitim kurumu tercih ölçütlerini önemli görme düzeylerini belirlemeye yönelik sorulara ve ifadelere yer verilmiştir. Veriler betimsel yöntemlerle analiz edilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumunun güvenliği, öğretmenin iletişim becerisi, okulun temizliği, öğretmenin mesleki yeterliliği ve çocukların farklı gelişim alanlarının desteklenmesi ölçütlerinin ebeveynler tarafından "çok önemli" görüldüğü saptanmıştır. Alt, orta ve üst SED olmak üzere her üç grupta da 'okul öncesi eğitim kurumunun güvenliği ve temizliği' "en önemli" görülen; 'kurumun ebeveynlerin işlerine yakınlığı' da tercihlerde "önemsiz" olarak nitelendirilen ölçütler arasında yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim; Okul tercihleri; Sosyoekonomik düzey

Abstract: The purpose of this study was to examine the relationship between parents' criteria when choosing a preschool and their socioeconomic levels. It was conducted as basic quantitative research and used a correlational descriptive research model. This study was conducted with the parents of 207 preschool children at different socioeconomic levels whose children were students at preschools located in different regions of Ankara in the 2015-2016 school year. A questionnaire, developed by the researchers, was used as the data collection tool in this study. In the questionnaire, there were questions and statements about defining parents' socioeconomic levels and the level of importance for different preschool preference criteria. Data was analysed using descriptive methods. Criteria that were seen as "very important" were the security of the preschool, the teacher's communication skills, the hygiene of the preschool, the professional competence of teachers and the support given to children in terms of different developmental areas. For parents in the sub, middle and upper socioeconomic levels, the security and hygiene of the preschool were seen as "very important" in our study. The proximity of the preschool to the parents' work criterion was at the top of the criteria which were characterized as "slightly important".

Keywords: Preschool education; School preferences; Socioeconomic level

DOI: [10.24130/eccd-jecs.1967201932139](https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201932139)

* Bu çalışma 27-30 Nisan 2018 tarihlerinde Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde düzenlenen "X. International Congress of Educational Research" isimli kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, edurmaz@ankara.edu.tr, ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3152-626X>

² Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, kkaradeniz@ankara.edu.tr, ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6194-5591>

³ Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, erguldemir@ankara.edu.tr, ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3708-8013>

Atf için/To cite this article:

Durmaz, E., Karadeniz Akdoğan, K., & Demir, E. (2019). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih nedenleri ile sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişki. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 352-379. doi:<http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201932139>

SUMMARY

Introduction

The preschool years have a great significance in terms of the formation and shaping of personality and basic skills. Education in the early years is necessary to reach the top level of the potential that exists naturally and to make a good investment in the future. The quality of education received in the preschool is crucial in terms of the development of preschool children. Parents take into account several criteria when choosing a preschool. These criteria are the quality of education, the number of teachers and the qualifications of the teachers, the proximity of the school to the home or workplace, transportation, playing fields and facilities, tuition, social activities, etc. It has been seen that some of these criteria are related to the socioeconomic status of family. In this context, in this study our aim was to examine the relationships between parents' preschool preferences criteria and their socioeconomic levels as defined by variables such as education level, monthly income, ownership status, marital status, number of children etc. In accordance with this purpose, the primary questions of this study were: according to parents, which criteria are important when choosing preschools for their children, what are significant levels of these criteria and is there any differentiation between the sub-groups of socioeconomic levels of parents in terms of their perceived importance of school preference criteria. A significant and strong correlation between parents' socioeconomic status and their school preferences would mean that parents from different socioeconomic status levels prefer different preschools. Also, it's possible that they cannot benefit equally from educational opportunities.

Method

This study was conducted as basic quantitative research using a correlational research model. It was conducted with the parents of 207 children with different socioeconomic levels attending preschools in the 2015-2016 school year in different regions of Ankara province. A questionnaire, developed by the researchers, was used as the data collection tool in this study. In the questionnaire, there were questions and statements about defining parents' socioeconomic levels and the importance levels for different criteria of preschool preference. Data was analyzed using descriptive methods. Explanatory studies were carried out on the data set which was formed according to the parents' levels for the different preference criteria. In addition to this, a "socioeconomic status" index was defined with explanatory studies using the data obtained from the sample. Lower, middle and upper socioeconomic levels were determined according to this index. Criteria taken into consideration in the preference of preschool education institutions were examined and compared separately in these groups.

Results

According to the results, in general, all criteria were seen as important to a certain extent and there weren't any criteria seen as "much less important" or "not important". It was seen that parents have a multifaceted assessment of preschool education preferences, and all measures are taken into consideration in school preferences. The security of the preschool, the teacher's communication skills, the hygiene conditions of the preschool, the professional competence of teachers and supporting children in terms of different developmental areas were seen as "very important". The security and hygiene conditions of the preschool were seen as "very important" in the study, according to parents who were in the low, middle and upper socioeconomic levels. The proximity of the preschool to the parents' work criterion was characterized as "slightly important" and placed in the top of the criteria. Another result is that most of the parents in the study group were located in the middle socioeconomic level. The number of parents who were located in the lower and upper socioeconomic levels were close to each other.

Conclusion and Discussion

In conclusion, according to the results of the study, parents considered all the criteria in preschool education preferences at a certain level, and this result is similar to the previous studies. However, the level of the significance given to certain preschool preference criteria was different. It was found that there was a significant but weak correlation between parents' socioeconomic status and their school preferences. In each status, there were many similarities for preferences. Whatever parents' socioeconomic status, they took school safety and hygiene, as well as teacher qualifications, into account first. The qualifications of the education and the teachers came after that. This result shows that the priorities and expectations of parents are about complementary requirements in preschool education. Indirect requirements such as safety and hygiene can prevent the prominence of the quality and context of the preschool education. Based on the results obtained from this study, it is suggested to carry out in-depth research related to school safety and hygiene issues for further research. In addition, the study can be conducted by using more categories related to socioeconomic levels with a larger sample of parents.

GİRİŞ

Okul öncesi dönem, birçok kaynakta çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Okul öncesi eğitim; 0-6 yaş aralığında olan çocukların bütün gelişim alanlarının desteklenmesini, bireysel ihtiyaçları ve farklılıkları temel alarak çocukların potansiyellerini en üst seviyede ortaya çıkarmayı, ilkokula hazırlanmalarını, topluma uyum sağlamalarını amaçlayan ve bu doğrultuda uyarıcı bir çevre sağlayan planlı bir eğitim sürecidir (Biber, 2010; Haktanır, 2012; Kuru Turaşlı, 2009). Kritik bir süreç olan okul öncesi dönemde çocukların duygusal gelişimleri desteklenirken, farklı düşünme becerileri edinmesi sağlanarak yaratıcı yollarla kendini ifade etmesi ve öz denetim kazanması amaçlanmaktadır (Arı, 2005; Yılmaz, 2005). Doğuştan var olan potansiyelin üst seviyelere ulaşabilmesi ve geleceğe iyi bir yatırım yapmak için erken yaşlarda eğitim gereklidir. Bu yaşlarda elde edilen bilgi ve deneyimler çocuğun sonraki öğrenmelerini etkileyeceğinden okul öncesi eğitim oldukça önemlidir ve sistematik bir biçimde organize edilmelidir (Arı, 2005).

“Okul öncesi dönem okul ve ailenin eşgüdümlü yol alması gereken bir süreçtir” (Kuru Turaşlı, 2012, s.14). Bu nedenle okul öncesi dönemde aile önemli bir kavramdır ve çocukların gelişimleri ebeveynlerinden bağımsız değerlendirilemez. “Çocuğun ailesinin yapısı, genişliği sosyoekonomik ve kültürel düzeyi, onun ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla duygusal ve toplumsal gelişmesini etkileyecektir” (Yavuzer, 2003, s.130). Çocuğun büyümesiyle birlikte ailesinin yanında kurum ortamı da yaşantısını etkilemektedir (EBADER Eğitimci Kitabı, 2013).

Çocukların ilk eğitimcileri olan ebeveynler, eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için bir arayış içindedirler (Ömeroğlu, Yazıcı ve Dere, 2005). Bu arayış ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarına başvurmaları ve çocukları için planlı ve sistemli bir eğitim ortamını tercih etmeleri konusunda onlara yardımcı olmaktadır. Bu sebeple, okul öncesi eğitim kurumları okul öncesi dönemde çocukların gelişmelerini desteklemek, eğitimin sistemli bir şekilde yürütülmesini sağlamak için önemli bir yere sahiptir.

Türkiye özelinde Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde (2014) yer aldığı üzere okul öncesi eğitim kurumları; 36-66 aylık çocukların eğitimi için açılan ve “anaokulu” olarak adlandırılan ve 48-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan ve “anasınıfı” olarak adlandırılan kurumlardan oluşur. Diğer bir deyişle, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen kurum temelli modeller 3-6 yaş çocuklar için Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı özel, resmi ve bağımsız anaokullarını, 5-6 yaş çocuklar için Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim bünyesinde açılan

anasınıflarını ve MEB ya da kamu kurumlarına (üniversite, bakanlık vd.) bağlı olarak açılan 3-6 yaş çocukları kapsayan uygulama anaokulları ve anasınıflarını kapsar.

Erken çocukluk döneminde çocukların kalıcı, anlamlı öğrenmeler gerçekleştirmelerini sağlamak ve yaratıcılıklarını destekleyecek uyarıcılara sahip, gelişimsel anlamda çocuklara uygun fiziksel ortamın sunulması gerekmektedir. Buna ek olarak; okul öncesi eğitim kurumları, çocukların eğitimsel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmalıdır (Acer, 2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimin niteliğinin ortaya konulması; öğretmen-çocuk oranı, personel ve verilen eğitimin niteliği, programın yeterliliği, kurumların değerlendirilmesi ve bu doğrultuda ihtiyaç duyulan adımların atılması ile mümkündür (Katz, 2003).

Okul öncesi dönemde alınan eğitimin niteliği ve çocuğun gelişimi açısından önemi, ilgili alan yazında ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır (Arı, 2005; Biber, 2010; Kuru Turaşlı, 2009; Yılmaz, 2005). Buna göre okul öncesi eğitimin niteliği ve kalitesi açısından önemli vurgu noktalarından biri, kurumların idari, eğitsel, sosyal ve fiziksel yapısıdır. Diğer bir deyişle kurumların bu tür özellikleri, eğitimin niteliğini de belirlemektedir. Aileler de okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde, kurumların nitelikleri hakkında bilgi veren bu tür özellikleri dikkate almakta ve seçimlerini bu doğrultuda yapmaktadır.

Ailelerin okul öncesi eğitim kurumu seçerken dikkate aldıkları ölçütlerin belirlenmesi amacıyla yürütülen çeşitli araştırmalar bulunmaktadır (Aktaş Arnas, 2002; Argon ve Akkaya, 2008; Barbarin ve diğerleri, 2010; Benner ve Mystery, 2007; Keskin ve Bilgin Turna, 2010; Polat ve Çelmeli, 2015; Sevinç, 2006; Seyfullahoğulları, 2012; Şimşek ve İvrendi, 2014; Topaç, Yaman, Ogurlu ve İlgar, 2012; Tuğrul ve Tokuç, 2007). Bu araştırmaların genellikle nicel yaklaşımla yürütüldüğü, bununla birlikte az sayıda da olsa nitel yaklaşıma göre yürütülen çalışmaların da bulunduğu görülmektedir. Bu araştırmaların büyük çoğunluğu, betimsel araştırma ya da tarama modelindedir. Çok sınırlı gruplarda yürütülen araştırmaların yanı sıra genellikle 120'nin üzerinde büyük gruplarda gözlemler yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak çoğunlukla görüşme formu, ölçek ve anket kullanılmıştır. Veri analizlerinde grafiksel ve betimsel analizler ile temel hipotez testlerinin yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgular, okul tercihlerinde; okulun fiziksel ve sosyal yapısı, personel niteliği ve yeterlikleri, fiyat (ücretlendirme), ailenin toplam geliri, ebeveynlerin mesleği, okulun temiz ve güvenilir olması, okulu öneren kişinin olması gibi birçok özelliğin dikkate alındığını göstermektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarına ilişkin yapılan çalışmalarda okul çeşitliliğinin, verilen eğitimin niteliği açısından farklılıkların ortaya çıkmasına yol açtığı vurgusunu yapan araştırmalar da bulunmaktadır (Jacobson ve Engelbrecht, 2000; Sevinç, 2006). Bunlara ek olarak

Morris ve Perry (2019), alternatif eğitim yaklaşımlarından biri olan “özgür okullar” üzerine yürüttükleri çalışmada, ebeveynlerin bu okulları tercih ederken eşitsizliğin ve sosyal ayrışmanın görülmemesinin öncelikli olmasının yanında akademik niteliği ve okulların çok tercih edilmemesini göz önünde bulundurdıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bahsedilen çalışmalardan farklı olarak Waitoller ve Lubienski (2019), politika savunucularının ebeveynlerin çocukları için en iyi okulu seçebilmeleri adına hazırlamış oldukları mesafe, konum, ulaşım ve diğer coğrafi faktörleri içeren seçim setlerinin yanında; ebeveynlerin geçmişleri, farklı okullarla iletişim kurma yetenekleri/istekleri, sosyal ağlar yoluyla farklı okullardan bilgi elde etmeleri gibi sosyal çevre tarafından da şekillenen faktörlerden bahsetmişlerdir. Alanyazında yer alan ölçütler dikkate alındığında farklı sosyoekonomik düzeylere sahip ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinin farklılaşabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı; ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütler ile sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercih ölçütlerini önemli görme düzeyleri nasıldır? Buna göre en fazla dikkate alınan ölçütler nelerdir?
2. Ebeveynlerin sosyoekonomik düzeylerine göre oluşturulan alt gruplar arasında (alt SED, orta SED ve üst SED), okul tercih ölçütlerini önemli görme düzeyleri açısından ne gibi farklılıklar vardır?

Bu araştırma, ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütlerin neler olduğunu ortaya koyması ve ayrıca bu tercihlerin SED ile olası ilişkisini ortaya koyması açısından önemli görülmektedir. Diğer araştırmalardan farklı olarak, bu çalışmada ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih etmede dikkate aldıkları ölçütler, çok daha geniş bir kapsamda tanımlanmıştır. Ayrıca SED düzeyini tanımlamak için hem geniş bir değişkenler grubu dikkate alınmış hem de ilgili değişkenler ayrı ayrı alınmak yerine faktör analizine dayalı ölçekleme tekniklerinden yararlanılarak bir SED indeksi yapılandırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışma nicel araştırma yaklaşımı doğrultusunda temel araştırma türünde ve ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. İlişkisel tarama modellerinde, değişkenler arasındaki birlikte değişimin varlığı ve/veya derecesi belirlenmeye çalışılmaktadır (Karasar, 2014).

Çalışma Grubu

Bu çalışmada, 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Ankara ilinin sosyoekonomik düzey açısından farklı bölgelerinde yer alan anaokullarına devam eden 207 çocuğun ebeveyni çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, amaçsal örnekleme yöntemlerinden biridir ve bu yöntem ile çeşitlilik gösteren durumlar arasındaki benzerlikler belirlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma grubunun ailelerindeki birey sayısı, aylık toplam gelir, eğitim düzeyi, meslek durumu, evdeki sahiplikler, olanaklar ve kitap sayısını içeren sosyoekonomik ve kültürel durumlarını tanımlayan temel değişkenler açısından dağılımları aşağıda sırasıyla verilmiştir. Ebeveynlerin, ailelerindeki birey sayılarına göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ebeveynlerin ailelerindeki birey sayılarına göre dağılımı

Ailedeki Birey Sayısı	n	%	Küm %
2	3	1.4	1.4
3	65	31.4	32.8
4	63	30.4	63.2
5	20	9.7	72.9
6	8	3.9	76.8
7	2	1.0	77.8
Toplam	161	77.8	
Kayıp	46	22.2	
Genel Toplam	207	100.0	

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin büyük çoğunluğunun ailesi 3 (%31) ve 4 (%30) kişiden oluşmaktadır. Kalabalık aile olarak tanımlanabilecek 5 ve üzeri kişiden oluşan ailelerin az olduğu (%14,6) görülmektedir. Ailenin aylık toplam gelirine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Ailenin aylık toplam gelirine ilişkin betimsel istatistikler

	n	Ort.	Min.	Max	Medyan	SD	St. Hata
Ailenin Aylık Toplam Geliri (TL)	207	3.254	800	10.000	3.000	1.495	104.0

Tablo 2 incelendiğinde çalışmada yer alan 207 kişinin ailesinin aylık toplam gelir ortalaması 3.254 TL’dir. Çalışma grubunda yer alan ailelerin aylık toplam geliri en yüksek 10.000 TL iken en düşük 800 TL’dir. Ebeveynlerin eğitim düzeylerine göre dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Ebeveynlerin eğitim düzeylerine göre dağılımları

Ebeveyn Eğitim Düzeyi	n	%	Küm %
Mezun değil	1	0.5	0.5
Ortaokul	10	4.8	5.3
Lise	79	38.2	43.5
Acikoğretim (2 yıl)	10	4.8	48.3
Önlisans (2 yıl)	12	5.8	54.1
Açıköğretim (4 yıl)	22	10.6	64.7
Üniversite	60	29.0	93.7
Yüksek Lisans	10	4.8	98.5
Doktora	2	1.0	99.5
Toplam	206	99.5	
Kayıp	1	0.5	
Genel Toplam	207	100.0	

Tablo 3'te görüldüğü gibi ebeveynlerin büyük çoğunluğu (%38,2) lise mezunudur. Yarıdan fazlası ise (%55) en fazla iki yıllık yüksekokul mezunudur. Lisans ve lisansüstü mezuniyete sahip olan ebeveynlerin de dikkate değer bir çoğunluk (%45) oluşturduğu görülmektedir. Ebeveynlerin meslek durumlarına göre dağılımları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Ebeveynlerin meslek durumlarına göre dağılımları

Ebeveyn Meslek Durumu	n	%	Küm %
Tam zamanlı	188	90.8	90.8
Yarı zamanlı	5	2.4	93.2
Çalışmıyor ve iş arıyor	2	1.0	94.2
Çalışmıyor ve iş aramıyor	4	1.9	96.1
Diğer	4	1.9	98.0
Toplam	203	98.0	
Kayıp	4	2.0	
Genel Toplam	207	100.0	

Tablo 4'te görüldüğü gibi ebeveynlerin neredeyse tamamına yakını (%90,8) tam zamanlı bir işte çalışmaktadır. Ebeveynler arasında çalışmıyıp iş arayanların (%1,0) azınlığı oluşturduğu görülmektedir. Evdeki sahipliklere ilişkin dağılımlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Evdeki sahipliklere ilişkin dağılımlar

Evdeki Sahiplikler		Hiç	Bir	İki	Üç ya da daha fazla	Toplam
Cep Telefonu	n	0	6	147	50	203
	%	0.0	2.9	71.0	24.2	98.1
Televizyon	n	2	81	98	22	203
	%	1.0	39.1	47.3	10.6	98.1
Bilgisayar	n	35	121	32	7	195
	%	16.9	58.5	15.5	3.4	94.2
Araba	n	46	131	16	3	196
	%	22.2	63.3	7.7	1.4	94.7
Banyolu ya da duşlu oda	n	107	71	22	1	201
	%	51.7	34.3	10.6	0.5	97.1

Tablo 5 incelendiğinde çalışma grubunda yer alan 147 (% 71,0) kişinin evinde iki tane cep telefonu bulunduğu ve cep telefonu olmayan aile olmadığı görülmektedir. 98 (% 47,3) kişinin evinde iki tane televizyon bulunurken sadece iki (%1,0) kişinin evinde televizyon bulunmamaktadır. 121 (% 58,5) kişinin evinde bir tane bilgisayar varken yedi (%3,4) kişinin evinde üç ya da daha fazla bilgisayar vardır. 131 (%63,3) kişinin evinde bir araba bulunurken üç kişinin evinde üç ya da daha fazla sayıda araba bulunmaktadır. 107 (% 51,7) kişinin evinde banyo ya da duşlu oda bulunmazken bir (%0,5) kişinin evinde üç ya da daha fazla banyolu ya da duşlu oda bulunmaktadır. Evdeki olanaklara ilişkin dağılımlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Evdeki olanaklara ilişkin dağılımlar

Evdeki Olanaklar		Evet	Hayır	Toplam
Çocuğunuzun / çocuklarınızın kendisine ait odası	n	180	25	205
	%	87.0	12.1	99.0
Kendinize/ eşinize ait çalışma odası	n	21	176	197
	%	10.1	85.0	95.2
Çocuğunuzun/ çocuklarınızın kendisine ait bilgisayarı	n	76	122	198
	%	36.7	58.9	95.7
Çocuğunuzun/ çocuklarınızın bilgisayarına ait eğitim yazılımı	n	46	149	195
	%	22.2	72.0	94.2
İnternet bağlantısı	n	97	36	133
	%	46.9	17.4	64.3
Edebiyat klasik eserleri	n	61	57	118
	%	29.5	27.5	57.0
Şiir kitapları	n	103	85	188
	%	49.8	41.1	90.8
Çocuk kitapları	n	175	25	200
	%	84.5	12.1	96.6
Sanat eserleri	n	97	93	190
	%	46.9	44.9	91.8
Okul çalışmaları için kaynak kitaplar	n	124	64	188
	%	59.9	30.9	90.8
Teknik içerikli Kitaplar	n	81	106	187
	%	39.1	51.2	90.3
Sözlük	n	101	35	136
	%	48.8	16.9	65.7
Bulaşık makinası	n	193	9	202
	%	93.2	4.3	97.6
DVD oynatıcı	n	111	81	192
	%	53.6	39.1	92.8
Klima tipi ısıtma-soğutma sistemi	n	22	165	187
	%	10.6	79.7	90.3
Video kamera	n	76	111	187
	%	36.7	53.6	90.3
Ev sinema sistemi	n	36	155	191
	%	17.4	74.9	92.3

Tablo 6 incelendiğinde çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin tamamına yakınının evlerinde bulaşık makinesi (% 93,2), çocuğun/çocukların kendisine ait odası (%87,0), çocuk kitapları (% 84,5) bulunurken; ebeveynlerin kendilerine ait çalışma odası (% 85,0), klima tipi ısıtma- soğutma sistemi (%79,7) ve ev sinema sistemi (% 74,9) bulunmadığı görülmektedir. Evdeki kitap sayısı, şiir ve edebiyat kitapları sayısı ve çocuk kitapları sayısına ilişkin sayı ve yüzde dağılımları Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 7. Evdeki kitap sayısına ilişkin sayı ve yüzde dağılımı

Evdeki Kitap Sayısı	n	%	Küm %
0	9	4.3	4.3
1- 10 arası	45	21.7	26.0
11- 25 arası	38	18.4	44.4
26- 100 arası	67	32.4	76.8
101- 200 arası	23	11.1	87.9
201- 500 arası	9	4.3	92.2
501 kitaptan fazla	9	4.3	96.5
Toplam	200	96.5	
Kayıp	7	3.5	
Genel Toplam	207	100.0	

Tablo 8. Evdeki şiir ve edebiyat kitaplarının sayısına ilişkin sayı ve yüzde dağılımı

Evdeki Şiir ve Edebiyat Kitapları Sayısı	n	%	Küm %
0	44	21.3	21.3
1- 10 arası	43	20.8	42.1
11- 20 arası	65	31.4	73.5
21- 30 arası	12	5.8	79.3
31- 40 arası	13	6.3	85.6
41- 50 arası	9	4.3	89.9
51- 60 arası	5	2.4	92.3
61- 70 arası	0	0.0	92.3
71- 80 arası	1	0.5	92.8
81- 90 arası	0	0.0	92.8
91- 100 arası	0	0.0	92.8
101'den fazla	0	0.0	92.8
Toplam	192	92.8	
Kayıp	15	7.2	
Genel Toplam	207	100.0	

Tablo 9. Evdeki çocuk kitaplarının sayısına ilişkin sayı ve yüzde dağılımı

Evdeki Çocuk Kitapları Sayısı	n	%	Küm %
0	3	1.4	1.4
1- 10 arası	57	27.5	28.9
11- 20 arası	48	23.2	52.1
21- 30 arası	26	12.6	64.7
31- 40 arası	14	6.8	71.5
41- 50 arası	15	7.2	78.7
51- 60 arası	15	7.2	85.9
61- 70 arası	6	2.9	88.8
71- 80 arası	2	1.0	89.8
81- 90 arası	2	1.0	90.8
91- 100 arası	6	2.9	93.7

101'den fazla	5	2.4	96.1
Toplam	199	96.1	
Kayıp	8	3.9	
Genel Toplam	207	100.0	

Tablo 7'de görüldüğü gibi büyük çoğunluğun (%32,4) evlerinde 26-100 arası kitap bulunmaktadır. Ebeveynlerin yarıya yakınının (%44,4) evinde 26'dan daha az sayıda kitap vardır. Evinde hiç kitap bulunmayan ve 500'ün üzerinde kitap bulunan ebeveynler (%4,3) azınlık oluşturmakla birlikte yine de gözlenebilmektedir. Tablo 8 incelendiğinde ebeveynlerin çoğunluğunun evlerinde (%73,5) 0 -20 arası sayıda şiir ve edebiyat kitabı bulunmaktadır. Çalışma grubunda, 61 ve üzeri sayıda şiir ve edebiyat kitabına sahip olan ebeveyn yer almamaktadır. Tablo 9 incelendiğinde 1-20 arası sayıda çocuk kitabına sahip olan ebeveynler (%50,7) çoğunluktadır. 61 ve üzeri sayıda çocuk kitabı olmayan ebeveynler (10,2) çalışma grubunda yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sosyoekonomik düzey indeksi oluşturmak amacıyla ebeveynlerin kişisel bilgilerine yönelik yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış maddeler yer almaktadır. İkinci bölümde ise ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütlerin neler olduğunu ve bu ölçütleri önemli görme düzeylerini belirlemeye yönelik 5'li Likert tipi derecelemeye göre hazırlanmış 34 ifade yer almaktadır. Ankette, 34. madde olarak ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu seçiminde göz önünde bulundurdıkları başka ölçüt ya da ölçütler olup olmadığını belirlemek amacıyla "diğer" adı altında yarı yapılandırılmış bir maddeye yer verilmiştir.

Araştırmacılar tarafından çalışmada kullanılan anketin birinci bölümü geliştirilirken sosyoekonomik düzey indeksinin oluşturulmasına yönelik değişkenler belirlenirken OECD İstatistiksel Terimler Sözlüğü'nde yer alan "PISA Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Durum İndeksi (ESCS)" ve OECD Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) tanımlamalarından yararlanılmıştır (OECD, 2002). Anketin ikinci bölümü oluşturulurken, alan yazında yer alan tercih nedenleri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda öncelikle bir taslak anket formu oluşturulmuştur. Bu taslak form, okul öncesi eğitimi alanında doktor unvanına sahip 5 kişi ve ayrıca "Bilimsel Araştırma Yöntemleri" ve "İstatistik" derslerini almış ve bu derslerden başarılı olmuş 11 lisansüstü program öğrencisinin görüşlerine, bu amaçla hazırlanan bir uzman görüş formu ile sunulmuştur. Alınan görüşler doğrultusunda düzeltme ve düzenlemeler yapılmıştır. Uzmanların uygun görmeyerek çıkarılmasını önerdiği herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ayrıca her bir madde düzeyinde, görüş alınan 16 uzmanın en az 13'ü maddenin kullanılabilir olduğunu değerlendirmiştir. Buna göre her bir madde

için basit uzlaşma yüzdesi %81.25 ve üzerindedir. Bu yüzdeler, yüksek uzlaşma düzeyi olarak değerlendirilmiştir. Sonrasında gözden geçirilmiş ve düzenlenmiş anket formu, ifadelerin anlaşılır olup olmadığını ve yanıtlanabilirliğini değerlendirmek amacıyla 15 ebeveyne uygulanmıştır. Herhangi bir güçlük ya da sorun bulunmadığı gözlenmiştir. Tüm bu çalışmalar sonrasında anket, esas uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Esas uygulamada, gönüllü katılım dikkate alınmıştır. Katılımcılar araştırma amacı ve konusu, verilerin kullanılması ve kişisel bilgilerin gizliliği, araştırmacılarla nasıl irtibat kurabilecekleri konularında bilgilendirilmiştir. Anket, gönüllü olduklarını sözlü olarak beyan edenlere uygulanmıştır.

Esas uygulama sonrasında ebeveynlerin, ankette yer alan okul öncesi eğitim kurumları tercih ölçütlerine verdikleri yanıtlar, faktör analizine dayalı ölçekleme yöntemi ile ölçeklenmeye çalışılmıştır. Faktör analizine dayalı ölçeklendirme, anket benzeri formlar aracılığı ile elde edilen denek tepkilerinin ölçeklenmesinde kullanılan güçlü tekniklerden birisidir. Bu tür bir ölçeklemede denek tepkilerinin tek boyutlu bir yapı oluşturması beklenir (Anıl ve İnal, 2017). Bu kapsamda, bu çalışmada, temel bileşenler analizi ile yürütülen ön analizler sonucunda, tercih ölçütlerinin manidar düzeyde faktörlenmediği, dolayısıyla bunların bir bütün olarak değerlendirilemeyeceği, her bir ölçütün ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca anketin birinci bölümünden elde edilen veriler kullanılarak yine temel bileşenler analizi ile bir “sosyoekonomik durum (SED)” indeksi tanımlanmıştır. Oluşturulan bu indekse göre alt, orta ve üst sosyoekonomik düzeyler belirlenmiştir.

SED indeksinin oluşturulmasında, öncelikle dokuz sürekli değişken tanımlanmıştır. Bu değişkenler; ailedeki birey sayısı (ABS), aylık gelir (GELİR), ebeveyn eğitim düzeyi (EED), ebeveyn meslek durumu (EMD), evdeki sahiplikler (EVSHP), evdeki olanaklar (EVOLNK), evdeki kitap sayısı (KITAP), evdeki şiir ve edebiyat kitapları sayısı (KITAP_2), evdeki çocuk kitapları sayısı (KITAP_3) olarak belirlenmiştir. Bu değişkenler düzeyinde kayıp veriler incelenmiş, az sayıda kayıp veri olduğu gözlenmiş ve uygun yöntem olarak ‘beklenti-maksimizasyon algortimaları (EM Algorithms)’ yöntemi ile kayıp veri ataması yapılmıştır. Kayıp veri düzeltilmesinden sonra değişkenler standart z puanlarına dönüştürülmüştür.

Temel bileşenler analizinde istatistiksel düzeltme olarak ‘eğik döndürme (direct oblmin rotation)’ dikkate alınmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizi için uygunluğu test edilmiş ve uygun olduğu görülmüştür (KMO katsayısı = 0.723, Bartlett testi için ($2=684.54$, $sd=36$ ve $p<0.05$). Özdeğerler

0.400 ile 0.862 arasında değişmektedir. Faktör varyans değeri 1.00'in üzerinde olan üç faktör oluşmaktadır. Bu üç faktörün açıkladığı toplam varyans %65.12'dir. Birinci faktör kitap sayısına yönelik üç değişken içermektedir ve toplam varyansın %40.12'sini açıklamaktadır. İkinci faktör EVOLNK, EVSHP, GELIR ve EED değişkenlerini içermektedir ve toplam varyansın %12.92'sini açıklamaktadır. Üçüncü faktör ABS ve EMD değişkenlerini içermektedir ve toplam varyansın %12,01'ini açıklamaktadır. Her bir değişkenin yer aldığı faktördeki faktör yük değeri 0.447'nin üzerindedir. Binişik değişken bulunmamaktadır. Model tek faktöre zorlandığında, özdeğerler ve faktör yük değerlerinde düşme olmakla birlikte %40'ın üzerinde açıklanan varyans değeri ve manidarlık sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra ilk faktörün açıklanan varyans değerinin yüksekliği de dikkate alındığında tek faktörlü bir yapının ortaya çıktığı görülmektedir.

Temel bileşenler analizi sonucunda ebeveynlerin SED indeks puanları tek boyut altında manidar düzeyde toplanabilen dokuz standartlaştırılmış değişkenin toplamı ile tanımlanmıştır. Toplam puanlar -13.07 ile 17.53 arasında değişmektedir. SED indeks puanlarının normal dağılımdan gelip gelmediği grafiksel yöntemle, betimsel istatistikler üzerinden ve normallik testleri ile incelenmiştir. Histogram, kutu-bıyık grafiği ve saçılma diyagramları ile puanların dağılımı incelenmiştir. Ortalama (0.00) ve medyan (-0.27) değerleri birbirlerine ve sıfıra yakındır. Basıklık (0.738) ve çarpıklık (0.476) katsayıları -1 ile +1 aralığındadır. Normallik testi çıktıları manidar değildir (Kolmogorov-Smirnov test istatistiği=0.062, sd=207 ve $p>0.05$). Tüm bu incelemelere bağlı olarak SED indeks puanlarının normal dağılımdan geldiği kararına varılmıştır.

SED indeks puanlarının normal dağılımdan geldiği kararına bağlı olarak ortalamanın 1 standart sapma altı ve üstü kesme noktaları olarak belirlenmiş, alt-orta-üst SED tanımlaması yapılmıştır. Bu doğrultuda SED indeks puanına göre -5.30 ve altı puanlar 'Alt SED', -5.31 ile 5.30 arası puanlar 'Orta SED', 5.31 ve üzeri puanlar 'Üst SED' olarak belirlenmiştir. Oluşturulan SED indeksine bağlı olarak SED açısından alt, orta ve üst olmak üzere üç grupta tanımlanmıştır. Bu gruplarda yer alan ebeveynlerin dağılımları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Ebeveynlerin sosyoekonomik düzey gruplarına göre dağılımı

SED Düzeyi	n	%	Küm %
Alt	30	14.5	14.5
Orta	149	72.0	86.5
Üst	28	13.5	100.0
Toplam	207	100.0	

Tablo 10'da görüldüğü gibi çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin büyük çoğunluğu (%72), orta SED'de yer almaktadır. Alt ve üst SED'lerde yer alan ebeveyn sayıları birbirine yakındır.

Verilerin Analizi

Birinci araştırma sorusuna yanıt oluşturmak için her bir tercih ölçütünün önemli görülme düzeylerine yönelik frekans ve yüzdeler ile temel betimsel istatistikler belirlenmiş, bu değerler üzerinden her bir ölçüt ayrı ayrı ve tematik olarak değerlendirilmiştir.

İkinci araştırma sorusuna yanıt oluşturmak için, anket verileri kullanılarak tanımlanan SED düzeylerine göre her bir SED düzeyinde, okul öncesi eğitim kurumları tercihinde dikkate alınan ölçütler, ayrı ayrı incelenerek karşılaştırılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda elde edilen bulgular ve bu bulguların ilgili alan yazına dayalı yorum ve tartışmalarına yer verilmiştir.

Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumu Tercih Ölçütleri

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih etmede dikkate aldıkları ölçütlerin önem düzeylerine yönelik betimsel istatistikler, ortalamalara göre sıralı olarak Tablo 11’de verilmiştir. Tablo 11’de verilen ölçütler, madde ortalamalarına göre önem düzeyleri açısından gruplandırılmıştır (1.00- 1.80 arası hiç önemli değil, 1.81- 2.60 arası çok az önemli, 2.61- 3.40 arası biraz önemli, 3.41- 4.20 arası önemli ve 4.21- 5.00 arası çok önemli). Anlaşılabilirliği artırmak amacıyla tablo üzerinde, “çok önemli” görülen tercihler koyu gri, “önemli” görülen tercihler gri ve “biraz önemli” görülen tercihler açık gri ile belirtilmiştir.

Tablo 11. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih ölçütlerinin önem düzeylerine yönelik betimsel istatistikler

Tercih Ölçütü	n	Önem Düzeyi (%)*					Ort.	SS
		Hiç Önemli Değil	Çok Az Önemli	Biraz Önemli	Önemli	Çok Önemli		
⁴ Okul öncesi eğitim kurumunda güvenli bir ortamın sunulması.	201	0.0	0.5	0.0	4.3	92.3	4.94	0.29
¹⁴ Öğretmenin iletişim becerisi	201	0.0	0.0	0.5	10.1	86.5	4.89	0.33
²⁸ Okulun temizliği	200	0.5	0.0	0.0	10.1	86.0	4.88	0.41
³⁰ Öğretmenlerin mesleki yeterliliği	198	0.0	0.0	1.0	18.4	76.3	4.79	0.43
²³ Çocukların farklı gelişim alanlarının desteklenmesi	199	0.0	0.0	0.0	20.8	75.4	4.78	0.41
³ Okul öncesi eğitim kurumunda olumlu bir atmosferin bulunması	199	0.5	0.5	1.0	15.9	78.3	4.78	0.53

27	Ailelerin çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirilmesi	199	0.0	0.0	1.0	19.3	75.8	4.78	0.44
15	Öğretmenin tecrübesi	201	0.0	0.0	1.4	18.8	76.8	4.78	0.45
22	Okulda verilen eğitimin nitelikli olması	199	0.5	0.0	0.5	21.3	73.9	4.75	0.51
24	Çocuğun bakımının sağlanması	198	0.5	0.5	0.5	23.7	70.5	4.71	0.55
11	Öğretmenin eğitim düzeyi	199	0.0	0.5	1.9	23.7	70.0	4.70	0.53
21	Çocuklar için sağlanan sosyal faaliyetler	198	0.0	0.5	2.9	27.1	65.2	4.64	0.56
25	Ailelerin eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesi	200	0.5	0.5	1.9	30.0	63.8	4.62	0.60
19	Okulda çalışan personelin samimiyet derecesi	197	0.5	1.0	2.4	30.0	61.4	4.58	0.64
7	Okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel özellikleri	198	0.5	0.5	2.4	33.3	58.9	4.57	0.62
6	Sınıftaki çocuk sayısı	201	0.0	1.4	4.8	31.4	59.4	4.53	0.66
20	Okulda uygulanan eğitim programı	195	0.0	1.4	3.4	33.8	55.6	4.52	0.64
8	Okulun kahvaltı/ öğle yemeği/ ara öğün imkânını sağlaması	199	0.5	3.9	3.9	25.1	62.8	4.52	0.79
12	Sınıfta kullanılan materyaller	201	0.0	1.0	4.8	35.3	56.0	4.51	0.64
13	Okuldaki öğretmen dışındaki diğer personelin niteliği	201	0.0	1.4	7.2	34.3	54.1	4.45	0.70
17	Okulun ilkeleri	197	0.5	0.5	4.3	41.1	48.8	4.44	0.65
5	Sınıftaki öğretmen sayısı	200	1.0	2.9	5.8	35.3	51.7	4.39	0.81
26	Ev-okul işbirliği	199	0.5	0.5	5.3	44.9	44.9	4.38	0.69
33	Okulun çalışma saatleri	195	0.5	2.9	5.3	45.9	39.6	4.29	0.75
9	Başkalarından alınan olumlu tavsiyeler	201	0.5	2.4	9.7	44.4	40.1	4.25	0.77
31	Okulun web sayfasından okulda yapılan etkinlikler ile ilgili ayrıntılı bilgi alınabilmesi	198	0.5	3.4	10.1	43.5	38.2	4.21	0.80
18	Okulda aile eğitimleri verilmesi	199	1.9	2.9	13.0	45.9	32.4	4.08	0.87
1	Okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı	199	4.8	4.3	14.5	41.1	31.4	3.93	1.05
10	Eğitim için okula ödenen ücret	200	4.3	3.9	16.9	42.0	29.5	3.92	1.02
16	Okulun servis imkânı sağlaması	200	10.6	8.2	7.2	39.6	30.9	3.75	1.29
32	Okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği	198	5.3	7.7	17.4	44.4	20.8	3.71	1.07
2	Okul öncesi eğitim kurumunun benim işime ya da eşimin işine yakınlığı	196	18.8	7.7	15.0	33.3	19.8	3.29	1.41
29	Okul ile ilgili yapılan reklamlar	197	10.1	14.0	24.6	34.3	12.1	3.25	1.17

*Önem düzeyi yüzdeleri N=207 toplam örneklem büyüklüğü üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 11’de görüldüğü gibi okul öncesi eğitim kurumlarının tercihinde dikkate alınan ölçütlerden 26 tanesi çok önemli, 5 tanesi önemli ve 2 tanesi biraz önemli görülmektedir. Çok az önemli ya da önemsiz görülen ölçüt bulunmamaktadır. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde

çok yönlü değerlendirme yaptıkları ve her ölçütün okul tercihinde dikkate alındığı görülmüştür. Bu sebeple, ebeveynler hiçbir ölçütü “çok az önemli” ya da “önemsiz” olarak değerlendirmemiştir. Ancak, farklı düzeylerde önemli görülen ölçütler arasında en önemli görülen ölçütlerin ‘okul öncesi eğitim kurumunun güvenliği, öğretmenin iletişim becerisi, okulun temizliği, öğretmenlerin mesleki yeterliliği ve çocukların farklı gelişim alanlarının desteklenmesi’ olduğu saptanmıştır.

Ebeveynlerin Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Okul Tercihleri

Ebeveynlerin alt, orta ve üst SED gruplarına göre okul öncesi eğitim kurumu tercih ölçütlerini önemli görme düzeylerinin dağılımları aşağıdaki tablolarda ayrı ayrı verilmiştir. Alt, orta ve üst SED grupları ile ilgili tablolarda yer alan renkler maddelerin önem düzeyine göre grinin tonları koyudan açığa doğru sıralanmış şekilde verilmiştir. Tabloda yer alan renklerden koyu gri “çok önemli”, beyaz ise “hiç önemli değil” düzeyini yansıtmaktadır. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih ölçütlerinin önem düzeylerine ilişkin sayı ve yüzde dağılımları, alt SED için Tablo 12’de, orta SED için Tablo 13’te ve üst SED için Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 12. Alt SED’de yer alan ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih ölçütlerinin önem düzeylerine yönelik betimsel istatistikler

Tercih Ölçütü	n	Önem Düzeyi (%)*					Ort.	SS
		Hiç Önemli Değil	Çok Az Önemli	Biraz Önemli	Önemli	Çok Önemli		
14 Öğretmenin iletişim becerisi	28	0.0	0.0	0.0	10.0	83.3	4.89	0.32
4 Okul öncesi eğitim kurumunda güvenli bir ortamın sunulması.	28	0.0	0.0	0.0	13.3	80.0	4.86	0.36
15 Öğretmenin tecrübesi	28	0.0	0.0	0.0	16.7	76.7	4.82	0.39
28 Okulun temizliği	28	0.0	0.0	0.0	16.7	76.7	4.82	0.39
3 Okul öncesi eğitim kurumunda olumlu bir atmosferin bulunması	28	0.0	0.0	0.0	23.3	70.0	4.75	0.44
23 Çocukların farklı gelişim alanlarının desteklenmesi	28	0.0	0.0	0.0	26.7	66.7	4.71	0.46
30 Öğretmenlerin mesleki yeterliliği	28	0.0	0.0	0.0	26.7	66.7	4.71	0.46
11 Öğretmenin eğitim düzeyi	28	0.0	0.0	3.3	26.7	63.3	4.64	0.56
19 Okulda çalışan personelin samimiyet derecesi	28	0.0	3.3	0.0	23.3	66.7	4.64	0.68
21 Çocuklar için sağlanan sosyal faaliyetler	28	0.0	0.0	3.3	26.7	63.3	4.64	0.56
24 Çocuğun bakımının sağlanması	28	0.0	0.0	0.0	33.3	60.0	4.64	0.49
27 Ailelerin çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirilmesi	28	0.0	0.0	0.0	33.3	60.0	4.64	0.49
22 Okulda verilen eğitimin nitelikli olması	28	0.0	0.0	3.3	30.0	60.0	4.61	0.57
13 Okuldaki öğretmen dışındaki diğer personelin niteliği	28	0.0	0.0	3.3	33.3	56.7	4.57	0.57
20 Okulda uygulanan eğitim programı	28	0.0	0.0	6.7	26.7	60.0	4.57	0.63
12 Sınıfta kullanılan materyaller	28	0.0	3.3	3.3	26.7	60.0	4.54	0.74
8 Okulun kahvaltı/ öğle yemeği/ ara öğün imkânını sağlaması	27	0.0	3.3	3.3	26.7	56.7	4.52	0.75

25	Ailelerin eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesi	28	0.0	3.3	0.0	36.7	53.3	4.5	0.69
10	Eğitim için okula ödenen ücret	28	0.0	0.0	0.0	50.0	43.3	4.46	0.51
6	Sınıftaki çocuk sayısı	28	0.0	0.0	10.0	36.7	46.7	4.39	0.69
33	Okulun çalışma saatleri	27	0.0	0.0	3.3	53.3	33.3	4.33	0.56
26	Ev-okul işbirliği	28	0.0	0.0	6.7	50.0	36.7	4.32	0.61
5	Sınıftaki öğretmen sayısı	28	0.0	3.3	10.0	36.7	43.3	4.29	0.81
17	Okulun ilkeleri	28	0.0	0.0	3.3	60.0	30.0	4.29	0.54
7	Okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel özellikleri	27	3.3	0.0	3.3	46.7	36.7	4.26	0.86
18	Okulda aile eğitimleri verilmesi	28	3.3	3.3	0.0	46.7	40.0	4.25	0.93
16	Okulun servis imkânı sağlanması	29	3.3	3.3	6.7	43.3	40.0	4.17	0.97
31	Okulun web sayfasından okulda yapılan etkinlikler ile ilgili ayrıntılı bilgi alınabilmesi	28	0.0	3.3	10.0	53.3	26.7	4.11	0.74
9	Başkalarından alınan olumlu tavsiyeler	28	0.0	0.0	13.3	63.3	16.7	4.04	0.58
1	Okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı	28	6.7	3.3	6.7	43.3	33.3	4	1.12
32	Okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği	28	3.3	0.0	13.3	56.7	20.0	3.96	0.84
29	Okul ile ilgili yapılan reklamlar	28	3.3	0.0	26.7	46.7	16.7	3.79	0.88
2	Okul öncesi eğitim kurumunun benim işime ya da eşimin işine yakınlığı	27	30.0	6.7	13.3	26.7	13.3	2.85	1.54

*Önem düzeyi yüzdeleri N=207 toplam örneklem büyüklüğü üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 13. Orta SED’de yer alan ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih ölçütlerinin önem düzeylerine yönelik betimsel istatistikler

Tercih Ölçütü	n	Önem Düzeyi (%)*					Ort.	SS
		Hiç Önemli Değil	Çok Az Önemli	Biraz Önemli	Önemli	Çok Önemli		
4 Okul öncesi eğitim kurumunda güvenli bir ortamın sunulması.	145	0.0	0.7	0.0	3.4	93.3	4.94	0.31
14 Öğretmenin iletişim becerisi	145	0.0	0.0	0.0	10.1	87.2	4.9	0.31
28 Okulun temizliği	145	0.7	0.0	0.0	10.1	86.6	4.87	0.45
27 Ailelerin çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirilmesi	144	0.0	0.0	0.7	18.1	77.9	4.8	0.42
23 Çocukların farklı gelişim alanlarının desteklenmesi	144	0.0	0.0	0.0	21.5	75.2	4.78	0.42
30 Öğretmenlerin mesleki yeterliliği	143	0.0	0.0	1.3	18.8	75.8	4.78	0.45
15 Öğretmenin tecrübesi	145	0.0	0.0	1.3	20.8	75.2	4.76	0.46
3 Okul öncesi eğitim kurumunda olumlu bir atmosferin bulunması	143	0.7	0.7	1.3	17.4	75.8	4.74	0.59
22 Okulda verilen eğitimin nitelikli olması	144	0.7	0.0	0.0	22.1	73.8	4.74	0.53
24 Çocuğun bakımının sağlanması	144	0.0	0.7	0.7	23.5	71.8	4.72	0.51
11 Öğretmenin eğitim düzeyi	143	0.0	0.7	2.0	23.5	69.8	4.69	0.55
21 Çocuklar için sağlanan sosyal faaliyetler	143	0.0	0.7	2.7	28.2	64.4	4.63	0.58
25 Ailelerin eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesi	145	0.7	0.0	2.0	28.9	65.8	4.63	0.6
7 Okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel özellikleri	143	0.0	0.7	2.7	30.9	61.7	4.6	0.58
6 Sınıftaki çocuk sayısı	145	0.0	1.3	4.0	28.9	63.1	4.58	0.64
19 Okulda çalışan personelin samimiyet derecesi	142	0.7	0.7	2.7	32.2	59.1	4.56	0.66
20 Okulda uygulanan eğitim programı	141	0.0	1.3	2.0	34.9	56.4	4.55	0.62
12 Sınıfta kullanılan materyaller	145	0.0	0.7	5.4	37.6	53.7	4.48	0.64

8	Okulun kahvaltısı/ öğle yemeği/ ara öğün imkânını sağlaması	144	0.7	4.0	4.7	26.8	60.4	4.47	0.83
17	Okulun ilkeleri	142	0.0	0.7	4.7	39.6	50.3	4.46	0.63
26	Ev-okul işbirliği	144	0.7		4.7	43.6	47.7	4.42	0.7
13	Okuldaki öğretmen dışındaki diğer personelin niteliği	145	0.0	1.3	8.1	36.9	51.0	4.41	0.7
5	Sınıftaki öğretmen sayısı	144	0.0	3.4	5.4	36.9	51.0	4.4	0.75
31	Okulun web sayfasından okulda yapılan etkinlikler ile ilgili ayrıntılı bilgi alınabilmesi	143	0.7	2.7	9.4	41.6	41.6	4.26	0.8
9	Başkalarından alınan olumlu tavsiyeler	145	0.7	3.4	8.7	43.6	40.9	4.24	0.81
33	Okulun çalışma saatleri	141	0.7	4.0	5.4	46.3	38.3	4.24	0.8
18	Okulda aile eğitimleri verilmesi	144	1.3	2.0	14.1	48.3	30.9	4.09	0.82
1	Okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı	143	4.7	5.4	16.1	42.3	27.5	3.86	1.05
10	Eğitim için okula ödenen ücret	144	4.7	3.4	20.1	40.9	27.5	3.86	1.03
16	Okulun servis imkânını sağlaması	144	9.4	8.7	8.1	41.6	28.9	3.74	1.25
32	Okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği	143	5.4	8.7	17.4	44.3	20.1	3.68	1.08
29	Okul ile ilgili yapılan reklamlar	143	8.1	16.1	24.2	35.6	12.1	3.29	1.14
2	Okul öncesi eğitim kurumunun benim işime ya da eşimin işine yakınlığı	141	18.1	9.4	13.4	34.9	18.8	3.28	1.4

*Önem düzeyi yüzdeleri N=207 toplam örneklem büyüklüğü üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 14. Üst SED’de yer alan ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih ölçütlerinin önem düzeylerine yönelik betimsel istatistikler

Tercih Ölçütü	n	Önem Düzeyi (%)*					Ort.	SS
		Hiç Önemli Değil	Çok Az Önemli	Biraz Önemli	Önemli	Çok Önemli		
3 Okul öncesi eğitim kurumunda olumlu bir atmosferin bulunması	28	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	5.00	0.00
4 Okul öncesi eğitim kurumunda güvenli bir ortamın sunulması.	28	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	5.00	0.00
28 Okulun temizliği	27	0.0	0.0	0.0	3.6	92.9	4.96	0.19
22 Okulda verilen eğitimin nitelikli olması	27	0.0	0.0	0.0	7.1	89.3	4.93	0.27
30 Öğretmenlerin mesleki yeterliliği	27	0.0	0.0	0.0	7.1	89.3	4.93	0.27
23 Çocukların farklı gelişim alanlarının desteklenmesi	27	0.0	0.0	0.0	10.7	85.7	4.89	0.32
14 Öğretmenin iletişim becerisi	28	0.0	0.0	3.6	10.7	85.7	4.82	0.48
15 Öğretmenin tecrübesi	28	0.0	0.0	3.6	10.7	85.7	4.82	0.48
27 Ailelerin çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirilmesi	27	0.0	0.0	3.6	10.7	82.1	4.81	0.48
11 Öğretmenin eğitim düzeyi	28	0.0	0.0	0.0	21.4	78.6	4.79	0.42
8 Okulun kahvaltısı/ öğle yemeği/ ara öğün imkânını sağlaması	28	0.0	3.6	0.0	14.3	82.1	4.75	0.65
21 Çocuklar için sağlanan sosyal faaliyetler	27	0.0	0.0	3.6	21.4	71.4	4.70	0.54
24 Çocuğun bakımının sağlanması	26	3.6	0.0	0.0	14.3	75.0	4.69	0.84
7 Okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel özellikleri	28	0.0	0.0	0.0	32.1	67.9	4.68	0.48
19 Okulda çalışan personelin samimiyet derecesi	27	0.0	0.0	3.6	25.0	67.9	4.67	0.56
25 Ailelerin eğitim süreci hakkında bilgilendirilmesi	27	0.0	0.0	3.6	28.6	64.3	4.63	0.57
12 Sınıfta kullanılan materyaller	28	0.0	0.0	3.6	32.1	64.3	4.61	0.57

13	Okuldaki öğretmen dışındaki diğer personelin niteliği	28	0.0	3.6	7.1	21.4	67.9	4.54	0.79
9	Başkalarından alınan olumlu tavsiyeler	28	0.0	0.0	10.7	28.6	60.7	4.50	0.69
17	Okulun ilkeleri	27	3.6	0.0	3.6	28.6	60.7	4.48	0.89
33	Okulun çalışma saatleri	27	0.0	0.0	7.1	35.7	53.6	4.48	0.64
6	Sınıftaki çocuk sayısı	28	0.0	3.6	3.6	39.3	53.6	4.43	0.74
5	Sınıftaki öğretmen sayısı	28	7.1	0.0	3.6	25.0	64.3	4.39	1.10
20	Okulda uygulanan eğitim programı	26	0.0	3.6	7.1	35.7	46.4	4.35	0.80
26	Ev-okul iş birliği	27	0.0	3.6	7.1	46.4	39.3	4.26	0.76
1	Okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı	28	3.6	0.0	14.3	32.1	50.0	4.25	0.97
31	Okulun web sayfasından okulda yapılan etkinlikler ile ilgili ayrıntılı bilgi alınabilmesi	27	0.0	7.1	14.3	42.9	32.1	4.04	0.90
18	Okulda aile eğitimleri verilmesi	27	3.6	7.1	21.4	32.1	32.1	3.85	1.10
2	Okul öncesi eğitim kurumunun benim işime ya da eşimin işine yakınlığı	28	10.7	0.0	25.0	32.1	32.1	3.75	1.24
10	Eğitim için okula ödenen ücret	28	7.1	10.7	17.9	39.3	25.0	3.64	1.19
32	Okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği	27	7.1	10.7	21.4	32.1	25.0	3.59	1.22
16	Okulun servis imkânı sağlaması	27	25.0	10.7	3.6	25.0	32.1	3.30	1.66
29	Okul ile ilgili yapılan reklamlar	26	28.6	17.9	25.0	14.3	7.1	2.50	1.30

*Önem düzeyi yüzdeleri N=207 toplam örneklem büyüklüğü üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 12’de görüldüğü gibi alt SED’de yer alan ebeveynler tarafından, 33 ölçütten 26 tanesi “çok önemli” iken 6’sı “önemli” ve 1 tanesi “biraz önemli” görülmüştür. Alt SED’de yer alan ölçütlerden “en önemli” olanlar; öğretmenin iletişim becerisi (%89,3), okul öncesi eğitim kurumunda güvenli bir ortamın sunulması (%85,7), öğretmenin tecrübesi (%82,1) ve okulun temizliği (%82,1)’dir. Alt SED’de yer alan ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumunun ebeveynlerin işlerine yakınlığı (%33,3), okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı (%7,1) ve okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel özellikleri (%3,7) ölçütlerini “biraz önemli” gördükleri bulunmuştur.

Tablo 13’te görüldüğü gibi orta SED’de yer alan ebeveynlerce 33 ölçütten 26 tanesi “çok önemli” iken 5’i “önemli” ve 2 tanesi “biraz önemli” görülmüştür. Orta SED’de yer alan ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumunda güvenli bir ortamın sunulması (%95,9), öğretmenin iletişim becerisi (%89,7) ve okulun temizliği (%89,0) ölçütlerini “çok önemli” gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi eğitim kurumunun ebeveynlerin işlerine yakınlığı (%19,1), okulun servis imkânı sağlaması (%9,7) ve okul ile ilgili yapılan reklamlar (%8,4) ise orta SED’de yer alan ebeveynler tarafından “biraz önemli” görülen ölçütler arasında yer almaktadır.

Tablo 14’te görüldüğü gibi üst SED’de yer alan ebeveynlerce 33 ölçütten 26 tanesi “çok önemli” iken 5’i “önemli” görülmektedir. “Biraz önemli” ve “çok az önemli” görülen birer ölçüt bulunmaktadır. Üst SED’de yer alan ölçütlerden okul öncesi eğitim kurumunda olumlu bir atmosferin bulunması (%100,0), okul öncesi eğitim kurumunda güvenli bir ortamın sunulması

(%100), okulun temizliği (% 96,3) ve okulda verilen eğitimin nitelikli olması (%92,6) ölçütlerinin ebeveynler tarafından “çok önemli” olduğu bulunmuştur. Okul ile ilgili yapılan reklamlar (%30,8), okulun servis imkânı sağlaması (25,9) “biraz önemli” ve okul öncesi eğitim kurumunun ebeveynlerin işlerine yakınlığı (10,7) ölçütleri ise üst SED’de yer alan ebeveynler tarafından “çok az önemli” olarak nitelendirilmiştir.

Sosyoekonomik düzeylere göre elde edilen bulgular doğrultusunda ankette yer alan “okul öncesi eğitim kurumlarında güvenli bir ortamın sunulması” ve “okulun temizliği” ölçütleri Alt, Orta ve Üst SED gruplarının hepsinde “çok önemli” görülen ölçütler arasında yer almaktadır. “Ailenin çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirilmesi” ölçütleri Orta SED ‘de yer alan ebeveynler tarafından “çok önemli” görülen ölçütlerin ilk sıralarında yer alırken; Alt ve Üst SED’de yer alan ebeveynler için “çok önemli” görülmekte ancak daha alt sıralarda yer almaktadır. “Okulda verilen eğitimin nitelikli olması” ölçütü ise Üst SED’de yer alan ebeveynler tarafından “çok önemli” görülen ölçütlerin ilk sıralarında yer alırken; Orta SED grubunda yer alan ebeveynler için “çok önemli” görülen ölçütler arasında ancak daha alt sıralarda yer almaktadır. Bunlara ek olarak, aynı maddenin Alt SED grubunda yine “çok önemli” görüldüğü ancak bu gruplama içerisinde alt sıralarda yer aldığı fark edilmiştir.

“Eğitim için okula ödenen ücret” ve “okulda aile eğitimleri verilmesi” ölçütlerinin Alt SED grubu için “çok önemli” görüldüğü bulunmuş iken; Orta ve Üst SED grupları için “önemli” görülen ölçütler arasında yer aldığı fark edilmiştir. “Okulun servis imkânı sağlaması” Alt ve Orta SED grupları için “önemli” görülürken; Üst SED grubu için “biraz önemli” görülen bir ölçüttür. “Okulun web sayfasından okulda yapılan etkinlikler ile ilgili ayrıntılı bilgi alınabilmesi” Orta SED grubunda yer alan ebeveynler tarafından “çok önemli” görülmekte iken Alt ve Üst SED grubunda yer alan ebeveynler tarafından “önemli” görülmektedir. “Başkalarından alınan olumlu tavsiyeler” ölçütünün Orta ve Üst SED’de yer alan ebeveynler için “çok önemli” görülen ölçütler arasında yer aldığı bulunmuştur. Üst SED grubunda yer alan ebeveynlere göre bu ölçüt “çok önemli” görülen ölçütler arasında daha üst sıralarda yer almaktadır. Alt SED’de yer alan ebeveynlere göre ise “başkalarından alınan olumlu referanslar” “önemli” görülen ölçütler arasındadır. “Okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı” Alt ve Orta SED gruplarında “önemli” görülen ölçütler arasında iken; Üst SED grubunda “çok önemli” görülen ölçütler arasındadır. “Okul ile ilgili yapılan reklamlar” ölçütü Alt SED grubunda yer alan ebeveynler tarafından “önemli”; Orta SED grubundaki ebeveynlere göre “biraz önemli” ve Üst SED grubu için ise “çok az önemli” bir ölçüt olarak görülmektedir. “Okul öncesi eğitim kurumunun ebeveynlerin işlerin yakınlığı” ölçütü Alt ve Orta SED grupları için “biraz önemli” iken Üst SED grubu için “önemli” görülmüştür. Ankette

yer alan bütün ölçütlerin tüm SED grupları tarafından belli derecede öneme sahip olduğu bulunmuştur. Yani, hiçbir ölçüt ebeveynler tarafından “hiç önemli değil” olarak görülmemiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Çocuğun doğumundan itibaren başlayan ve ilkokula başladığı güne kadar olan; bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönem olan okul öncesi yıllar bireyin hayatının en önemli yıllarıdır. Bu süreçte çocuğa sağlanacak deneyimler ve imkânlar daha sonraki yıllarda deneyimleyeceği yaşantılarını, dolayısıyla öğrenim yaşantılarını da etkiler niteliktedir (Arı,2005; Oktay, 1999).

Eğitim ilk olarak ailede başlar ve çocuk etkin olarak ailesi ve çevresi ile etkileşimi sonucu çeşitli öğrenme deneyimleri yaşar. Ancak çocuğun yaşı ilerledikçe aile tek başına çocuğun gelişimsel anlamda tüm ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalabilir (Kıldan, 2010). Bu süreçte, okul öncesi döneme ulaşan nitelikli, sağlıklı bir birey olma yolunda ilerleyen çocuk; gelişiminin her açıdan desteklendiği, eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitim kurumuna başlar. Erken yaşlarda başlayan eğitim, ilerleyen yıllardaki deneyimleri biçimlendirdiğinden hareketle, çocuğun ilk okul deneyimi olan okul öncesi eğitim kurumu çocuğun hayatında oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu süreçte kurum tercihinde söz sahibi olan aileler çocukları için okul öncesi eğitim kurumu seçerken farklı kriterlere sahiptirler ve okul seçiminde kendileri için önemli olan bu kriterleri göz önünde bulundurarak çocuklarını gönderecekleri okul öncesi eğitim kurumuna karar verirler.

Yukarıda yazılanlar dikkate alınarak bu çalışmada ebeveynlerin sosyoekonomik düzeylerine göre okul öncesi eğitim kurumu tercih ölçütlerini önemli görme düzeyleri açısından farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre ebeveynler okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde tüm ölçütleri belli düzeyde dikkate almışlardır ve bu sonuç yapılan daha önceki çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Ancak, ebeveynlerin tercih esnasında değerlendirdikleri ölçütlere verdikleri önemin düzeyi değişmektedir. Ebeveynler ‘okul öncesi eğitim kurumunun güvenliği, öğretmenin iletişim becerileri, okulun temizliği, öğretmenin mesleki yeterliliği ve çocukların farklı gelişim alanlarının desteklenmesi’ ölçütlerini “çok önemli” ilk beş ölçüt olarak nitelendirmişlerdir. Bu bulgular alan yazında yer alan birçok araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir (Aktaş Arnas, 2002; Bell, 2007, Cengiz, Titrek ve Akgün, 2007; Polat ve Çelmeli, 2015; Sevinç, 2006; Şahan, 2014; Şimşek ve İvrendi, 2014; Topaç ve diğerleri, 2012; Tuğrul ve Tokuç, 2007).

Hesapçıoğlu ve Nohutçu'nun (1999) özel okullarda ilköğretim ve liseye devam eden çocukların ebeveynlerinin kurumda aradıkları özellikleri incelediği çalışmanın sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları arasında da benzerlikler bulunmaktadır. Örneğin her iki çalışmada da 'okulun servis imkânı sağlaması', 'maddi koşullar-eğitim için okula ödenen ücret' gibi ölçütlerin genel ortalamasının üzerinde önem taşıdığı ve önemli görüldüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Bu ve benzeri ortak bulgular, eğitim kademesi değişse dahi ebeveynlerin eğitim kurumlarından beklentilerinin benzer olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan dikkati çeken bir farklılık olarak, bu çalışma sonucunda 'çocuklar için sağlanan sosyal faaliyetler', 'okul öncesi eğitim kurumunun fiziksel özellikleri' ve 'aile ile iletişim kurma' ölçütlerinin ebeveynler tarafından "çok önemli" görüldüğü ortaya çıkmışken, Hesapçıoğlu ve Nohutçu'nun (1999) çalışmasında bu ölçütlerin genel ortalamasının altında önem derecesine sahip olduğu görülmüştür. Bu farklılık, okul öncesi dönemde ebeveynlerin, okulun sosyal ve fiziksel olanaklarının yanında ebeveyn-okul iş birliğine yönelik duyarlılık ve beklentilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Yurt dışında yapılmış çalışmalar kapsamında, okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin eğitim kurumu seçme ölçütlerine dair sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılabilmiş olmasına rağmen, diğer eğitim kademelerindeki çocukların ebeveynleri ile yapılmış daha fazla sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütlerin, sosyoekonomik düzeylerine göre farklılaşabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmalarda da benzer şekilde eğitim kademesi değişse de ebeveynlerin eğitim kurumu seçimlerinde bu çalışmanın sonuçlarıyla benzer ölçütleri önemli gördükleri belirlenmiştir. Glenn-Applegate, Justice ve Kaderavek, (2016) çalışmasında ebeveynlere göre öğretmen çocuk etkileşimindeki olumlu ilişkinin ve öğretmen niteliğinin önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Genel olarak çalışmalarda 'eğitim kurumunun güvenli bir ortam sağlaması', 'öğretmen nitelikleri', 'okulda verilen eğitimin niteliği' gibi özellikler ebeveynlerin öncelikli olarak dikkate aldığı ölçütler arasındadır (Bell, 2007; Burgess, Greaves, Vignoles ve Wilson, 2015; Cunningham, 2013; Gleaser, Poftak ve Tobio, 2013; Joshi, 2014; Lacireno- Paquet ve Brantley, 2008; Rätty, 2013; Smreker ve Honey, 2015). Bu genel uyum ve benzerliğin yanı sıra bazı farklılıklar da dikkat çekmektedir. Örneğin bu çalışma sonucunda ebeveynlerin "önemli" olarak nitelendirdikleri 'okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı' ölçütü; Cunningham (2013), Glaeser ve diğerleri (2013), Rätty (2013), Joshi (2014), Burgess ve diğerleri (2015) ve Smreker ve Honey (2015) tarafından yapılan çalışmaların sonucunda "çok önemli" olarak belirtilmiştir. Ancak, He ve Giuliano (2018) çalışmalarında bir okulun tercih edilen nitelikli bir konumda yer almasının ve kaliteli eğitim vermesinin, daha çok tercih edilmesini sağladığını vurgulamışlardır. Buna ek olarak, Bell (2007) çalışmasında ebeveynlerin okul tercih süreçlerinde eğitimin niteliğini değerlendirirken okula

devam eden öğrencilerin davranışlarını gözlemleyerek bir değerlendirme yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda ebeveynler için okulu tercih eden diğer kişilerin de önemli olduğu görülmüştür. Bunun nedeni ebeveynler tarafından çocuğun iletişim içinde olduğu kişilerin de nitelikli olması gerektiği şeklinde ifade edilmiştir. Velliaris ve Willis (2013) ve Lacireno- Paquet ve Brantley (2008) tarafından yapılan çalışmalarda ebeveynlerin okul tercihlerinde ilk olarak ‘başkalarından alınan olumlu tavsiyeleri dikkate aldıkları bulunmuştur. Bu çalışmada ise ‘başkalarından alınan olumlu tavsiyeler’ ölçütü “çok önemli” olarak nitelendirilen ilk beş ölçüt arasında yer almamaktadır. Joshi (2014), çalışmasında aynı sosyoekonomik düzeyden gelen kişilerin oluşturduğu sosyal çevrelerin ebeveynlerin tercihlerini etkilediği ve okul tercihinde bu ölçütün “çok önemli” olarak görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Ebeveynlerin dâhil oldukları sosyal çevreden, okullar ile ilgili bilgi aldıkları ve bu bilgiler ışığında tercih yaptıkları görülmüştür. Çalışmasında benzer sonuca ulaşan Bell (2007), bu durumun ebeveynlerin kendi sosyal çevrelerinden kopmayacak biçimde okulları tercih ettiklerini ve eğitim süreçlerinde benzer sosyal çevreden gelen ailelerle daha rahat etkileşim kurabildiklerini vurgulamıştır. Bu sonuç ile benzer şekilde Gleaser ve diğerlerinin (2013) yaptığı çalışmada yakındaki okulların tercih edilebilirliği ile ırksal mahalle oluşumu arasında bir bağlantı bulunmuştur. Yani, ebeveynler okul tercih ederken ait oldukları ırkın yoğun olduğu okullara daha çok rağbet göstermişlerdir. Lacireno-Paquet ve Brantley (2008), Velliaris ve Willis (2013) ile Kosunen ve Carrasco (2016) de çalışmalarında, ebeveynlerin ait oldukları sosyal çevrelerinin okul tercihlerini etkilediğini ve tercih aşamasında ebeveynlerin sosyal çevrelerinden okul ile ilgili edindikleri bilgilerin seçimleri için çok önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durumun ‘okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği’ ölçütü ile örtüştüğü düşünülebilir. Buna göre, bahsedilen çalışmalar ve bu çalışma sonucu elde edilen bulgulara göre ‘okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği’ ölçütünün ebeveynler tarafından önemli görülme düzeyleri arasında fark vardır. Bu çalışmada ebeveynler ‘okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği’ ölçütünü okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde “önemli” olarak nitelendirmişlerdir.

Ebeveynlerin, okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde ‘okulda aile eğitimlerinin verilmesi, okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı, eğitim için okula ödenen ücret, okulun servis imkânı sağlanması ve okulu seçen diğer ebeveynlerin niteliği’ ölçütlerini “önemli” gördükleri belirlenmiştir. Ebeveynlerin ‘okul öncesi eğitim kurumunun kendilerinin ya da eşlerinin işyerlerine yakınlığı ve ‘okul ile ilgili yapılan reklamlar’ ölçütlerini “biraz önemli” olarak gördükleri bulunmuştur. Çalışmada “çok az önemli” ya da “önemsiz” görülen ölçütlerin yer almadığı belirlenmiştir. Burgess ve diğerleri (2015) ile Kosunen ve Carrasco (2016) yürüttükleri çalışmalarında ebeveynlerin çocukları için eve yakın olan okulları tercih ettiklerini gösteren sonuçları bu çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Glenn-Applegate ve diğerleri (2016) de araştırmalarında ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu

tercih ederken kurumun güvenliğine ve eve yakın olmasına çok önem verdiklerini belirtmektedirler. Diğer bir deyişle ebeveynlere göre okul öncesi eğitim kurumunun çocuklara kazandıracığı akademik becerilerden ziyade okulun güvenli bir ortam sağlaması ve okula ulaşım sürecinde çocukların rahat etmesi daha öncelikli sırada yer almıştır. Bell (2007) ise çalışmasında okula ulaşım konusunda yakın mesafedeki okulların tercih edilmesinin güvenlik ve çocuklara daha rahat ulaşım imkânı sağladığını belirtmektedir. Aileler, bu durumu kolaylaştırıcı olmakla birlikte zaman ve maddi açıdan daha ekonomik olarak değerlendirmişlerdir.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin genelinin orta sosyoekonomik düzeye sahip aileler olduğu belirlenmiştir. Alt, orta ve üst SED’de yer alan ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütlere verdikleri önem düzeyleri benzerlik göstermektedir. Her üç grupta da ‘okul öncesi eğitim kurumunun güvenliği ve temizliği’ “en önemli” görülen; ‘kurumun ebeveynlerin işlerine yakınlığı’ da tercihlerde “önemsiz” olarak nitelendirilen ölçütler arasında yer aldığı görülmüştür. Öğretmenlerin ve sunulan eğitimin niteliği, çok önemli görülse de bu ölçütlerden sonra gelmektedir. Bu durum ailelerin okul tercihlerindeki öncelikli ölçütlerinin, tamamlayıcı özellikler olduğunu göstermektedir. Güvenlik ve hijyen gibi dolaylı gereklilikler, verilen okul öncesi eğitimin içeriğinin ve niteliğinin ön plana çıkmasını engelleyebilmektedir. Literatür taraması aşamasında, yapılan araştırmalarda ebeveynlerin sosyoekonomik düzeylerine göre alt, orta ve üst grupların belirlenmesinde indeks çalışmalarının yapıldığına rastlanmamıştır. Ancak ebeveynlerin sadece gelir durumları dikkate alınarak belirlenen gruplara dair çalışmalar mevcuttur. Kosunen ve Carrasco (2016) çalışmalarında alt ve orta SED’de bulunan aileler kurum tercihlerinde çocuklarının fiziksel ve zihinsel güvenliklerini ön planda tutarken üst SED’de bulunan ailelerin sosyal düzen açısından homojen olan okulları tercih ettikleri saptanmıştır. Üst SED’de bulunan ailelerin seçimlerinin kurum içerisinde sağlanan sosyal düzendeki homojenlik ile çocuklarına gelecekte eğitimsel ve mesleki açıdan sosyal bağlar sağlamak istemesinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Şimşek ve İvrendi’nin (2014) ebeveynlerin aylık gelirlerine göre okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin incelendiği çalışmasında düşük gelirli ailelerin yüksek gelirli ailelere göre okul öncesi eğitim kurumundan eğitimin niteliğine yönelik daha yüksek beklentilere sahip olduğu görülmüştür. Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgularda alt SED’de yer alan ebeveynlerin ‘öğretmenin iletişim becerisi ve öğretmenin tecrübesi’ ölçütlerini “en önemli” olarak gördüğü bulunmuştur. Yıldırım (2012), eğitimin kalitesini belirleyen faktörleri beş başlıkta toplamıştır. Bu faktörlerden birisi öğretim sürecidir. Öğretim sürecinin temel bileşenlerinden olan öğretmen, kaliteyi belirleyen etmenlerden biridir. Şimşek ve İvrendi’nin (2014) çalışmasından elde edilen öğretmene dair özellikleri içeren ölçütlerin eğitimin kalitesi ile ilişkili olduğu söylenebilir. Buna göre; bu çalışmada alt SED’de yer alan ebeveynlerin okul tercihlerinde “en önemli” gördükleri ölçütlere ilişkin sonuçlar

ile Şimşek ve İvrendi'nin (2014) araştırmasının sonuçları örtüşmektedir. Cengiz ve diğerleri (2007) yaptıkları çalışmada üst gelir grubunda yer alan ailelerin okulun şehir merkezine yakınlığını önemli gördüklerini bulmuştur. Aynı çalışmada sınıf mevcudunun az olmasının ise alt gelir grubundaki aileler için önemli bir ölçüt olduğu görülmüş ve çocukların nitelikli eğitim almaları ile ilişkilendirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları düşünüldüğünde, okul öncesi eğitim kurumunun eve yakınlığı ya da kurumun ebeveynlerin işlerine yakınlığı ebeveynler tarafından "önemli" görülmemiştir. Bu bağlamda bu çalışma ve Cengiz ve diğerlerinin (2007) çalışma bulguları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Burgess ve diğerleri (2015) çalışmasında ulaşılan anaokulunda sergilenen akademik performansın ebeveynlerin kurum seçimlerini önemli düzeyde etkilediğini gösteren sonucu bu araştırmanın bulguları ile örtüşmemektedir.

Bu kapsamda bu araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak ileri araştırmalar için okul güvenliği ve hijyen konularının ön plana çıkmasının gerekçelerine yönelik derinlemesine araştırmaların yapılması önerilmektedir. Ayrıca daha geniş bir örnekleme ve daha fazla sosyoekonomik düzey kategorisindeki ebeveynler ile benzer çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acer, D. (2014). Erken çocukluk eğitiminde fiziksel ortam ve özellikleri. İ. H. Diken (Ed.), *Erken çocukluk eğitimi* içinde (s.374-399). Ankara: Pegem Akademi.
- Anıl, D. ve İnal, H. (2017). *Psikofizikte ölçekleme uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Argon, T. ve Akkaya, M. (2008). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 413-430.
- Arı, M. (2005). Türkiye'de erken çocukluk eğitimi ve kalitenin önemi. M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* içinde (s. 31-34). İstanbul: Morpa Kültür.
- Aktaş Arnas, Y. (2002). Velilerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik tutumları. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 24-36.
- Barbarin, O. A., McCandies, T., Early, D., Clifford, R. M., Bryant, D., Burchinal, M,Howes, C. ve Pianta, R. (2010). Quality of prekindergarten: What families are looking for in public sponsored programs? *Early Education and Development*, 17(4), 619-642.
- Bell, C. A. (2007). Space and place: Urban parents' geographical preferences for schools. *The Urban Review*, 39(4), 375-404.
- Benner, A. D. ve Mistry, R. S. (2007). Congruence of mother and teacher education expectations and low- income youth's academic competence. *Journal of Educational Psychology*, 99(1), 140-153.

- Biber, K. (2010). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı, önemi ve ilkeleri. S. Tümkaya ve F. Gülaçtı (Ed.), *Erken çocukluk eğitimi* içinde (s. 25- 67). Ankara: Nobel.
- Burgess, S., Greaves, E., Vignoles, A. ve Wilson, D. (2015). What parents want: School preferences and school choice. *The Economic Journal*, 125, 1262-1289.
- Cengiz, G., Titrek, O. ve Akgün, Ö.E. (2007). Öğrencilerin ortaöğretim kurumu tercihinde okullarla ilgili faktörlerin etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-22.
- Cunningham, J. (2013). *Comprehensive school choice policy a guide for legislators*. Erişim adresi: <http://www.ncsl.org/research/education/school-choice-vouchers.aspx>
- Glaeser, E., Pofatak, S., ve Tobio, K. (2013). What do parents want? An exploration of school preferences expressed by Boston parents. *Harvard Kennedy School Faculty Research Working Paper Series*. Erişim adresi: <https://www.hks.harvard.edu/publications/what-do-parents-want-exploration-school-preferences-expressed-boston-parents>
- Glenn-Applegate, K., Justice, L. M. ve Kaderavek, J. (2016). How do caregivers select preschools? A study of children with and without disabilities. *Child youth care forum*, 45, 123- 153.
- Haktanır, G. (2012). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun100'üncü yılına doğru ülkemizde okul öncesi eğitim. G. Haktanır (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s.310). Ankara: Anı.
- He, S. Y. ve Giuliano, G. (2018). School choice: understanding the trade-off between travel distance and school quality. *Transportation*, 45, 1475-1498.
- Hesapçıoğlu, M. ve Nohutçu, A. (1999). Velilerin özel okul tercihlerini etkileyen faktörler ve özel okulların reklam stratejileri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 183-202.
- Jacobson, A. L. ve Engelbrecht, J. (2000). Parenting education needs and preferences of parents of young children *Early Childhood Education Journal*, 28(2), 104-116.
- Joshi, P. (2014). Parent decision-making when selecting schools: The case of Nepal. *Prospects*, 44(3), 411-428.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Katz, L. (2003, Ekim, 5-11). *What is basic to all our children: a contemporary perspective*, OMEP, World Counsel and Conference, Kuşadası. İstanbul: Ya-Pa.
- Keskin, H. D. ve Bilgin Turna, G. (2010). Ailelerin devlet ya da özel okul tercihlerini etkileyen faktörler (Rize örneği). *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 411-426.
- Kıldan, O. (2010). Okul öncesi eğitim bağlamında; "Eğitim hizmetlerinde kalite". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 111-130.
- Kosunen, S. ve Carrasco, A. (2016). Parental preferences in school choice: comparing reputational hierarchies of schools in Chile and Finland. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 46(2), 172-193.

- Kuru Turaşlı, N. (2009). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı ve önemi. G. Haktanır (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s.1-24). Ankara: Anı.
- Kuru Turaşlı, N. (2012). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı ve önemi. G. Haktanır (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s.2-23). Ankara: Anı.
- Lacireno-Paquet, N. ve Brantley, C. (2008). *Who chooses schools, and why?* The Great Lakes Center for Education Research ve Practice. Erişim adresi: http://greatlakescenter.org/docs/Policy_Briefs/LacirenoPaquet_Who%20Chooses%20Schools.pdf
- MEB (2013). *0-36 ay çocukları için eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek eğitim rehberi (EBADER) eğitimci kitabı*. Ankara: MEB.
- MEB (2014). *Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği*. Ankara: MEB.
- Morris, R. ve Perry, T. (2019). Private schools for free? Parents' reasons for choosing a new Free School for their child. *Cambridge Journal of Education*. doi: 10.1080/0305764X.2019.1571561
- OECD (2002). *OECD istatistiksel terimler sözlüğü PISA ekonomik, sosyal ve kültürel durum indeksi (ESCS)*. Erişim adresi: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=5401>
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Ömeroğlu, E., Yazıcı, Z. ve Dere, H., (2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında ebeveynin eğitime katılımı. M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* içinde (s. 440-446). İstanbul: Morpa Kültür.
- Polat, C. ve Çelmeli, Ö. (2015). Okul öncesi kurumu seçiminde tüketici tercih etkenleri. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8, 144-166.
- Räty, H. (2013). Intention in school choice among Finnish parents. *Educational Studies*, 39(2), 219-222.
- Sevinç, M. (2006). Okul öncesi eğitimi alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 218-225.
- Seyfullahoğulları, A. (2012). Ailelerin anaokullarından beklentileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Marmara Social Research*, 2, 1-15.
- Smreker, C. ve Honey, N. (2015). The desegregation aims and demographic contexts of magnet schools: How parents choose and why siting policies matter. *Peabody Journal of Education*, 90(1), 128-155.
- Şahan, H. (2014). The effect of hidden curriculum on the criteria parents use to select schools and teachers. *Educational Research and Reviews*, 9(23), 1291-1300.
- Şimşek, Z. C. ve İvrendi, A. (2014). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 240-254.

- Topaç, N., Yaman, Y., Ogurlu, Ü. ve İlgar, L. (2012, Eylül, 24-26). *Okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin okul öncesi eğitim kurumu seçerken göz önünde bulundurdıkları ölçütlerin incelenmesi*, Cyprus New Trends on Global Education Conference, Girne.
- Tuğrul, B. ve Tokuç, H. (2007, Kasım, 15-17). *Anne ve babaların okul öncesi eğitim hakkındaki görüş ve beklentilerinin incelenmesi*. 1. Ulusal İlköğretim Kongresi Bildiri Kitabı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Velliaris, D. M., ve Willis, C. R. (2013). School choice for transnational parents in Tokyo. *Journal of Research in International Education*, 12(3), 228–238.
- Waitoller, F. R. ve Lubienski, C. (2019). Disability, race, and the geography of school choice: Toward an intersectional analytical framework. *AERA Open*, 5(1), 1-12.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, K. (2012). PISA 2006 verilerine göre Türkiye’de eğitimin kalitesini belirleyen temel faktörler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 229-255.
- Yılmaz, N. (2005). Türkiye’de okul öncesi eğitimi. M. Sevinç (Ed.), *Gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar içinde* (s.13). İstanbul: Morpa.